

N:o 47.

Af herr J. G. Hazén, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till kraftigare lagbestämmelser ang. uppfostringsbidrag till oäkta barn från dess fader.

Ärfda-balkens 8 kap. 7 § stadgar till förmån för der omnämnda oäkta barn: »Dock njuten de af fader och moder nödtorftig föda och uppfostran, till dess de sig sjelfva nära kunna. Dör endera af föräldrarne, och lemnar ej gods efter sig, föde den då barnet, som efter lefver». Samma grundsats ligger ock innesluten i vår fattigvårdslags bestämmelse: »Åliggande i öfrigt föräldrar och barn att i mån af behof, å ena, och förmåga, å andra sidan, hvarandra försörja».

I anledning häraf kan fader till oäkta barn naturligtvis på laglig väg dömas till uppfostringshjelp; men erfarenheten ådagalägger, att detta i många fall är ganska ändamålslost, ty dels kan fadren, när det gäller, sakna utmätningsbara tillgångar, dels kan han ock genom bortflyttning, som ej är möjligt att förhindra, göra sig så godt som oåtkomlig. I hvilket fall som helst lemnas ju barnet från den sidan hjälplöst och dess moder, om än felaktig, står mer än tillbörligt ensam med sin börda för att kastas antingen på det torftiga föräldrahemmet eller ock på sin kommuns fattigvård, der hon till äfventyrs hamnar under dess husbondevælde.

Förgäter moder sitt barn, så har ju strafflagen, och detta med rätta, för henne ganska allvarsamma bestämmelser; men om fadern gör detsamma, kan lagen svårligen i minsta mån nå honom, och dock torde han i de flesta fall hafva varit den mest brottslige.

En sådan skriande åtskilnad vid i grunden likartad förseelse måste förr eller senare vika för den ur kristendomens djup framsprungna humanitetsidé, hvilken framtränger i denna tid och kännetecknar sig äfven deri, att den häfdar den svagares rätt. Inför densamma är det visst, att det bör komma till kraftigare erkännande och klarare uttryck, att sedlighetens pligt och upprättelsens förbindelser äro lika för man och qvinna — och detta icke allenast till fromma för sedligheten sjelf utan jemväl till förmån för de arma, vanlottade barn, hvilka redan från början äro ställda utanför ett föräldraheims ljuflighet och därför böra i de öfriga samfundsformerna vinna ett ökadt stöd.

Med afseende på bidrag till barnuppfostran är för oäkta barn och dess moder en mycket gynsam ställning både i Norge och i Danmark än hos oss. I Danmark t. ex. har lagen af den 20 april 1888 till skydd för moder och oäkta barn på det kraftigaste ålagt kommunen en synnerlig omvårdnad för utbekommande af bidrag, som icke erlägges af vederbörande barnfader. Der stadgas bland annat: »När det underhållsbidrag, hvilket skall erläggas af fader till ett utanför äktenskap afladt barn, icke betalas i rätt tid, och modren företer attest från sin vistelsekommuns kommunalstyrelse, att hennes förmögenhetsförhållande och arbetsförtjenst icke tillåta henne att ensam sörja för barnets försvarliga underhåll och uppfostran, då är hon, för så vidt hon är berättigad till försörjning här i landet, berättigad till att antingen sjelf eller genom kommunalstyrelsen i sin vistelsekommun fordra bidraget för det sista året från fattigvården i den kommun, hvori barnfadren uppehåller sig, utan att sådant betraktas som en henne meddelad fattighjelp. Lyckas det icke att finna hans vistelsekommun, kan bidraget fordras från hans försörjningskommun». — Modren erhåller alltså det tillerkända bidraget från den kommunalstyrelse fadren tillhör, och eger sedan denna styrelse, enligt andra bestämmelser i den danska lagstiftningen, att med rätt stor kraft göra sin rätt gällande vare sig genom införsel i hans inkomster, utpantning eller tvångsarbete. Härigenom erhåller barnet sitt bidrag till stöd för sig och dess moder, och fadren kan ej komma undan — och bådadera är rätt.

Det synes vara högst önskligt, att denna grundsats vinner mera utpreglad gestalt äfven i vår fattigvårdslag, och detta inom de former densamma medger. Till äfventyrs skulle det kunna ske derigenom, att vid dess 29 § blir ett tillägg af ungefär denna lydelse: Då fader till oäkta barn ej i behörig ordning betalar den uppfostringshjelp, som enligt

lagakraftvunnen dom honom åligger, skall, der barnets nödtorftiga uppfostran sådant kräfver, berörda bidrag genom Konungens befallningshållandes åtgärd godtgöras för fadrens räkning från det fattigvårdssamhälle, der han då har sin hemortsrätt, och förblir sedan detta samhälle för bidraget ansvarigt, ända till dess han kan hafva förvärfvat sig ny hemortsrätt.

En sådan bestämmelse må från fattigvårdssamhällets ståndpunkt ej synas obillig, ty då faderskapet blifvit lagligen styrkt, så finnes väl egentligen ingen skälig anledning, hvarför barnet i försörjningsväg skall uteslutande tillhöra modern, moderns föräldrahem eller moderns fattigvårdssamhälle, och detta i många fall äfven med afseende på den andel, som åligger fadren — så ter sig frågan, om fader och moder hafva olika fattigvårdssamhällen. Men skulle så vara, att fattigvårdssamhället är för dem båda gemensamt, så bör det för visso ligga i dess eget intresse, att det är fadren, hvilken räknas såsom den fattige och för hvars räkning fattigvård måste utgå, ty härmed är för detsamma ännu närmare utsigt att göra sin egen rätt gällande. Dock för att med afseende härpå det i hvarje hänseende må blifva mera öppen och klart utstakad väg, torde till 35 § böra blifva ett tillägg i denna eller liknande riktning: Då fattigvårdssamhälle för fader till oäkta barn nödgats bekosta eller ikläda sig honom ådömd uppfostringshjelp, skall han inom försörjningstiden, der fattigvårdsstyrelsen så pröfvar skäligt och i öfrigt ej synnerligt förmildrande omständigheter göra sig gällande, stå under dess husbondevälde, till dess skedda kostnader blifvit godtgjorda och för återstående belopp blifvit lemnad äskad säkerhet.

Att i en dylik bestämmelse ligger förödmjukelse och kånbart tvång för den försumlige fadren må ej nekas; men huru som helst är väl detta tvång ändock ringa vid jemförelse med det tvång, som kommer att åligga modren. I öfrigt torde utsigten mot och farhågan för ett sådant tvång vara ganska helsosam och tillika i många hänseenden manande till frivillig uppgörelse, hvarigenom många af nu gängse svårigheter kunde förebyggas och — till sedlig väckelse — en mera kraftig förnimmelse göra sig gällande, att förseelse kräfver uppgörelse och att denna uppgörelse från mannens sida är ej så att säga en nådegåfva, utan en verkligt borgerlig pligt inför en icke allt för mycket vanmäktig lag.

I anledning häraf vågar jag — med öppen rätt för vederbörande utskott att närmare formulera den grundtanke motionen påsyftar — värdsamt föreslå,

att Riksdagen behagade hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana bestämmelser i kongl. förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871, hvarigenom uppfostringsbidrag till oäkta barn från dess fader må kunna blifva obligatoriskt för det fattigvårdssamhälle fadren tillhör, så ock, i samband härmed, att omförmälda fattigvårdssamhälle må vinna ökad rätt gent emot den försumlige fadren.

Stockholm den 25 januari 1895.

J. G. Hazén.

N:o 48.

Herr S. B. Bruhn, om tillägg till 7 § i förordningen angående stämpelskatt.

Det synes vara tvifvel underkastadt, huruvida stadgandet i 7 § kongl. förordningen angående stämpelskatt den 9 augusti 1894, som från stämpelskatt fritager kommuner i mål och ärenden rörande de allmänna vägarne, eger tillämpning å väghållningsdistrikt och dessas målsmän, vägstyrelser. Enahanda bestämmelse rörande kommuners frihet från stämpelskatt fans i 1890 års förordning angående stämpelafgiften, men det oaktadt har det inträffat, att handlingar till vägstyrelse rörande väghållningsdistriktets ärende belagts med stämpelpapper. Då det i analogi med den frihet från stämpelskatt, som är medgifven åtskilliga andra institutioner och inrättningar, och särskildt kommuner i fråga om vägärenden, borde